

*Сергєєва Д. Б.,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
доцент кафедри правосуддя юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО СТУДЕНТСЬКОГО ОБМІНУ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ: ГРУНТОВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ¹

Одним з важливих чинників розвитку нашої держави є обмін студентами з іншими країнами. Останнім часом він поступово набирає обертів. Так, якщо у 2015/2016 навчальному році у вищих навчальних закладах України навчалося 63 390 іноземців, то у 2016/2017 цей показник зріс до 64 066. Рік від року збільшується і кількість громадян України, які здобувають вищу освіту за кордоном. Сьогодні їх число становить майже 68 тис.

Даний вид міжнародного співробітництва не лише сприяє становленню позитивного іміджу України у світі та зміцненню ділових і дружніх відносин з іншими державами, а й справляє вагомий позитивний вплив на розвиток вітчизняної освіти і науки, збагачує державний бюджет через валютні надходження з-за кордону. Але поряд з позитивними результатами міжнародного студентського обміну мають місце і негативні. Насамперед, це використання такого обміну вітчизняними, іноземними та транснаціональними злочинними формуваннями для прикриття своєї кримінальної діяльності.

Зокрема, сьогодні значно почастишали випадки використання обміну студентами як прикриття для нелегальної міграції, яка поєднується з контрабан-

дою предметів і речовин, заборонених для вільного обігу, тероризмом, шпигунством тощо. З метою попередження та припинення вищевказаних негативних проявів постає нагальна потреба у підвищенні ефективності протидії протиправним діям у міжнародному студентському обміні нашої держави. Чи не головну роль у цій справі відіграють оперативні підрозділи правоохоронних органів. Адже злочини у сфері міжнародного студентського обміну, здебільшого, мають латентний характер. Для їх ефективного виявлення та належного розслідування необхідне комплексне застосування негласних сил, засобів і методів, якими сьогодні володіють лише оперативні підрозділи правоохоронних органів. Але до сьогодні не створено належного теоретичного підґрунтя та методичного забезпечення даного напрямку діяльності оперативних підрозділів.

Викладене зумовило необхідність проведення наукового дослідження питань протидії оперативними підрозділами злочинам у сфері міжнародного студентського обміну. І таке дослідження було успішно проведене, про що свідчить аналіз пропонованої монографії.

У цій роботі вперше обґрунтовано доцільність виокремлення та розкрито зміст

---

¹ А Черняк, Протидія злочинам у сфері міжнародного студентського обміну оперативними підрозділами: проблеми теорії та практики (Нац. акад. СБУ 2018) 298.

категорії «злочини у сфері міжнародного студентського обміну», розроблено класифікацію та основи оперативно-розшукової характеристики цих злочинів – з визначенням переліку їх пошукових ознак.

Автором запропоновано систему заходів із забезпечення законності та підвищення ефективності оперативного пошуку злочинів у сфері міжнародного студентського обміну, оперативної розробки осіб, причетних до таких злочинів. Розроблено й теоретичні положення щодо шляхів підвищення ефективності та забезпечення законності участі оперативних підрозділів у досудовому розслідуванні даного виду кримінальних правопорушень.

Дослідник формулював засади вдосконалення правового регулювання та організації й тактики проведення конкретних оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій в межах протидії злочинам у сфері міжнародного студентського обміну.

За результатами дослідження сформульовано низку пропозицій щодо змін і доповнень до чинного Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Матеріал викладено доступно, зрозуміло та цікаво. Вбачається, що монографія становитиме інтерес для наукових співробітників, викладачів вищих юридичних навчальних закладів, працівників оперативних підрозділів, органів досудового розслідування та прокуратури. Висновки та пропозиції автора заслуговують на особливу увагу осіб, причетних

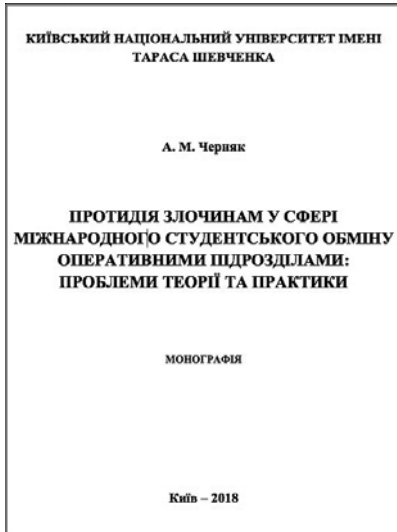
до розробки та втілення в життя заходів з підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів.

Високий науковий рівень проведеного А. М. Черняком дослідження, яке втілене у рецензованій монографії, не викликає сумнівів. Робота є самостійною, творчою та новітньою науковою працею, спроможною стати доктринальним фундаментом протидії оперативними підрозділами злочинам у сфері міжнародного студентського обміну.

Визнаючи вагоме значення поданої наукової праці для науки і практики, необхідно зазначити, що існують перспективи для її вдосконалення. Так, розділ «Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері міжнародного студентського обміну» авторові бажано було б наситити статистичними даними щодо структури та динаміки досліджуваного сегменту злочинності. Робота набула б більшого практичного значення, якби автором більш широко був використаний досвід інших країн в боротьбі зі злочинами у сфері міжнародного студентського обміну. Проте, викладене не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

Загалом рецензована монографія А. М. Черняка «Протидія злочинам у сфері міжнародного студентського обміну оперативними підрозділами: проблеми теорії та практики» цілком відповідає вимогам, що висуваються до наукових видань, є актуальною та своєчасною, заслуговує на увагу всіх небайдужих до проблем діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів.

Пропонується монографія:
Черняк А. М. Протидія злочинам у сфері міжнародного студентського обміну оперативними підрозділами: проблеми теорії та практики: монографія. К.: Нац. акад. СБУ, 2018. 298 с.

У монографії розглядаються теоретичні та практичні проблеми протидії злочинам у сфері міжнародного студентського обміну оперативними підрозділами. Спираючись на аналіз наукових джерел, правових актів і матеріалів практики, обґрунтовуються теоретичні положення і практичні рекомендації щодо вдосконалення теоретичних, правових та організаційних засад цієї діяльності.

Для науковців і практичних працівників правоохоронних органів України.